

آقا سید حسین - یکی دیگر در باب آن
تظاری که در روز وکیل التجار از بابت رقمه مؤید
الدوله کرده اند چه شد؟

وکیل التجار - عین آن رقمه را از راه بر
گردانده اند باز نمائید (رقمه حکومت را باز نمودند)
آقامیرزا ابوالحسن خان - این مسئله
توضیحات می‌خواهد.

وکیل التجار - این شخص عارض بوده جواب
پاکت خود را از حکومت گرفته خواست باصفالدوله
برساند چون در مجلس صحبت شده نرسانده من فرستادم
آوردند.

رئیس - قرائت شود.
آقامیرزا ابوالحسن خان - عقیده بنده

اینست که قرائت نشود این پاکت از مؤید الدوله است
بنحیث آصف الدوله و حالا بدست وکیل التجار
افتاده است - باید اول آن شخص طرف را حاضر کرد با حضور

و کلام تعقیب شده بعد قرائت شود کافیه قرائت
شده قریب باین مضمون - اگر چه در این موارد
که باین مصلحت است تکلیفی برای حکومت و غیره
نیست همین آنگاه البته تفصیل را عرض کرده باند
مطلبید در آن صورت ایرادی بر کسی نیست و
حضور آقا خواهم عرض کرد.

رئیس - چون این مطلب در مجلس خوانده شد
باید خودش را خواست تا توضیح بدهد

سیدالحکما - در خصوص آن یک ماده قانون
در این مسئله خوبست بفرمائید تمام شود.

رئیس - خوبست تمام کنید.

آقای علیعلی - مسئله تسکیر خان
چه شد؟

رئیس - امشب قرار است که تمام شود.

آقامیرزا فضلعلی - حاج مستقیم السلطنه
رفته است یا خیر؟

رئیس - مشغول تهیه و تدارک بودند فردا
میروند.

آقای سید حسین - آن مسئله را که آناندارم ما
نوشته اند که حقوق سید و دوست و بیع نفر را گرفته
و بعد ده تا دو چهار نفر داده اند باید رسیدگی کرد
که چه شده است چون ماله است حق مجلس است
گفته شد که باید رجوع بوزارت جنگ شود.
(آن ماده که از نظامنامه وزارت داخله مانده
بود قرائت شد)

تسکیرانی از طرف حجة الاسلام آقای
آخوند ملا محمد کاظم خراسانی بعنوان حجة الاسلام
آقا سید عبدالله مجتهد رسیده بود از بابت طلب
معمارها از مرحوم امین حضرت و اینکه رجوع
بشرع شود و توصیه در حق اولاد و وارث آن
مرحوم قرائت شد.

آقای سید مهملی - این مسئله که معمارها بفرمان
ایشان رفته اند اصلیت ندارد خود معمارها در خانه
ایشان جمع شده و بعد رجوع ببدلیه شد الان در
عدلیه مطرح شده است.

آقای سید سعید الله مجتهد - خوب است همین
جواب را ببعضرت حجة الاسلام بدهند.

رئیس - خود حضرت هدی همین نحو جواب
بدهید.

مجلس ختم شد

**مذاکرات روز شنبه
۲۶ شهریور ماه المبارک
دارالشورای ملی**

خلاصه مذاکرات روز شنبه ۲۶ شهریور ماه
قرائت کردند.

آقامیرزا محمود خونساری - شش نفر
از وکلای طهران استعفا داده اند و انتخاب
آنها با مجلس است بعضی هم که مرخصی حاصل
میکنند و میروند بهترین است که حاج این شش نفر
را انتخاب نمایند.

رئیس - در روز در این موضوع مذاکره
شد و قرار شد همین ایام انتخاب شوند شما هم اگر
کسی را در مد نظر دارید اسامی آنها را بنویسید
سایرین هم می نویسند.

اسدالله میرزا - گمان نمیکنم مجلس حق
انتخاب داشته باشد.

آقامیرزا محمود - موافق نظامنامه مجلس
حق انتخاب دارد.

اسدالله میرزا - ظاهر آ مقاد نظامنامه این
شد که اگر شش ماه زیاد تر بآخر سال نباشد
مجلس انتخاب میکند و الا خود موکلین انتخاب
میکنند.

لسان الحکما - انتخابات سیم دومای روس
نزدیک است تمام شود ولی اینجا هنوز يك دوره
تماما انتخاب نشده خوب است تاکید شود که کلای
اطراف هم بیایند.

رئیس - مشیر السلطنه در زمان وزارت
داخله تسکیرا بطراف ولایات کردند بعضی
از ولایات ما مثل سکردستان و بعضی جا های
دیگر هنوز بسوی مشروطیت بشماشان نرسیده
اینست که مسامحه نمیکنند از دو باره تاکید
می شود که وزیر داخله تسکیرا کنند که زودتر
و کلا بیایند.

وکیل التجار - در باب وکلای ایالات خیلی
گفتگو شد و خیلی هم اهمیت دارد خوب است تاکید شود
که زودتر انتخاب شوند.

محقق الدوله - در باب وکلای ایلات چندی
قبل تسکیرا نظام السلطنه در مجلس قرائت
شد که مال قشقای حاضر است از سایر ایلات
را هم خبری تا مل کتیب تا میل و مقتضیات آن فراهم
شود.

احسن الدوله - اصلا حال وکلای طهران
اسباب خرابی اطراف است اکثر مرخصی گرفته
میروند ملت چیست بی برده حرف را باید زد اغلب
امور ایشان معتدل است سایرین هم این وضع را که
می بینند نمی آیند.

رئیس - صحیح است و کلا حق دارند يك
سال است آمده اند چیزی بایشان داده نشده این
مسئله از حقوق خود مجلس است باشد برای مجلس
مخصوص.

حاج امام جمعه - چون اهالی مملکت ما
انتخاب وکیل را ندیده بودند این است که اگر
مغیور نباشند ممنون هم نیستند من خودم را
می گویم من نیستم آن کسی که وکیل دوست
هزار نفر یاسی کرد و جمعیت باشم و کالت کار
آسانی نیست که هر کس جواند زیر بار او برود
این عهد و کلائی که انتخاب آنها در عهد شما
است خیلی خیلی باید دقت کنید در یک ساعت نمیشود
باید خیلی بیفت ملاحظه کنید این شش نفر وکیل

را که معین میکنند همچو باید فرض کنید که اگر
از طرف آنها تقصیری ز صادر نشد وزیر آن بر
عهد شما باشد باید ملاحظه کرد که اشخاصی قابل
لائق انتخاب شوند.

رئیس - کافندی از طرف حضرت والا
ظل السلطان رسیده چون این کاغذ دوم است و اسرار
شده بود که قرائت شود قرائت میشود قرائت شد
قریب باین مضمون:

جناب احتشام السلطنه خوب اطلاع دارید که
در هر مملکت که قانونی است رئیس مجلس اول
شخص مملکت است بعد از اعلیحضرت و در این
صورت هر چه بوسط ریاست بخدمت مجلس و ملت
عرض میشود باید از طرف ملت جواب بدهد در
اواسط سلطنت شاهنشاه که بنده در طهران بودم
که بسمت ریاست مجلس شورای وزیران شایسته بشدم
با زحمات زیاد طوری بودجه را اصلاح کردیم که
هر سال مبالغی زیادتر از مخارج بخرینه سلطنت میرفت
بعد از مستوفی الممالک بنده پهای خود را بیرون
کشیدم و اواخر سلطنت پدر شهیدم و برادر سیدم
کار دولت باینجا کشید که می بینید در آن زمان که
با تفاوت عملی که در بودجه دولت داریم گمرک
سیصد هزار تومان بود و تسکیر افغانه بیست و چهار
هزار تومان میداد و حالا سیصد هزار تومان است و
گمرک زیاد شده همان وقت هم ضد الملک بود و
هم ظل السلطان خرج حرم خانه هم از اینقدر زیادتر
بود پس این کسر معل از کجا شده با این تفاوت
ها که می بینیم پیدا شده در این دسال آخر اشخاصی
زیاد بعنوان متعلقه مواجب بردند تا کار باینجا
کشید باید امروز مواجب آنها جرح و تعدیل شود
نه اینکه از حقوق من و ضد الملک کسر شود در چندی
قبل بناصر الملک وزیر ماله و رئیس الوزرای حالیه
نوشتم و از بابت این کسر مواجب استفسار کردم
جواب دادند همچو چیزی نیست بنده هم آسوده شده
برات صادر کرده حواله اسفهان شده و تا کنون
بفرج نیامده خودم هم حاضر هستم که کمیسیون ماله
حاضر شده تریبی بدهم که همه تجسین نمایند در
این مدت خیانتی از بنده صادر نشده که از حقوق
کسر شود شکست بقوم امتیاز بی جا نندادم بقروض
مملکت را و بران نکرده فتنه از دست نندادم.

سیدالحکما - خوب است بیایند آن توضیحاتی
که میگویند در کمیسیون ماله بدهند.

رئیس - بلی هر کس حق دارد که هر چه را در
صلاح مملکت میداند اظهار نماید.

آقای سید حسن قلی زاده - هیچ شایسته نمیدانم
که باینقدر اقتضاح و باین حال مملکت يك شاهزاده
بزرگی چنین عجز ولایه بمجلس نماید که حقوق مرا
کسر نکنید باید بدانند که کس حقوق نه از برای
صدور خیانت است بلکه بواسطه آقائی صاحب مواجب
است که هر کس بزرگتر است میگویند در این حال
مملکت شایم بزرگی کنید و نگیرید نه اینکه از حجة
خیانت باشد و نیز از این کاغذ چنین معلوم میشود که
این حواله بدون اطلاع وزیر مسئول بوده اگر
اینطور است پس این زحمات کمیسیون ماله و مجلس
چیز است باید دانست يك وزیر را که مجلس عزل او را
میخواهد بواسطه اینست که با مملکت مجلس موافق
نیست و اگر بعهده معلوم شود آن وزیر خیانت کرده
بمجازات میرسد پس حالا باید فهمید اگر وزیر اینکار
را کرده از وزیر مؤاخذه شود و بمجازات برسد.

رئیس - بلی هر کس حق دارد که هر چه را در
صلاح مملکت میداند اظهار نماید.

آقای سید حسن قلی زاده - هیچ شایسته نمیدانم
که باینقدر اقتضاح و باین حال مملکت يك شاهزاده
بزرگی چنین عجز ولایه بمجلس نماید که حقوق مرا
کسر نکنید باید بدانند که کس حقوق نه از برای
صدور خیانت است بلکه بواسطه آقائی صاحب مواجب
است که هر کس بزرگتر است میگویند در این حال
مملکت شایم بزرگی کنید و نگیرید نه اینکه از حجة
خیانت باشد و نیز از این کاغذ چنین معلوم میشود که
این حواله بدون اطلاع وزیر مسئول بوده اگر
اینطور است پس این زحمات کمیسیون ماله و مجلس
چیز است باید دانست يك وزیر را که مجلس عزل او را
میخواهد بواسطه اینست که با مملکت مجلس موافق
نیست و اگر بعهده معلوم شود آن وزیر خیانت کرده
بمجازات میرسد پس حالا باید فهمید اگر وزیر اینکار
را کرده از وزیر مؤاخذه شود و بمجازات برسد.

رئیس - بلی هر کس حق دارد که هر چه را در
صلاح مملکت میداند اظهار نماید.

آقای سید حسن قلی زاده - هیچ شایسته نمیدانم
که باینقدر اقتضاح و باین حال مملکت يك شاهزاده
بزرگی چنین عجز ولایه بمجلس نماید که حقوق مرا
کسر نکنید باید بدانند که کس حقوق نه از برای
صدور خیانت است بلکه بواسطه آقائی صاحب مواجب
است که هر کس بزرگتر است میگویند در این حال
مملکت شایم بزرگی کنید و نگیرید نه اینکه از حجة
خیانت باشد و نیز از این کاغذ چنین معلوم میشود که
این حواله بدون اطلاع وزیر مسئول بوده اگر
اینطور است پس این زحمات کمیسیون ماله و مجلس
چیز است باید دانست يك وزیر را که مجلس عزل او را
میخواهد بواسطه اینست که با مملکت مجلس موافق
نیست و اگر بعهده معلوم شود آن وزیر خیانت کرده
بمجازات میرسد پس حالا باید فهمید اگر وزیر اینکار
را کرده از وزیر مؤاخذه شود و بمجازات برسد.

رئیس - بلی هر کس حق دارد که هر چه را در
صلاح مملکت میداند اظهار نماید.

آقای سید حسن قلی زاده - هیچ شایسته نمیدانم
که باینقدر اقتضاح و باین حال مملکت يك شاهزاده
بزرگی چنین عجز ولایه بمجلس نماید که حقوق مرا
کسر نکنید باید بدانند که کس حقوق نه از برای
صدور خیانت است بلکه بواسطه آقائی صاحب مواجب
است که هر کس بزرگتر است میگویند در این حال
مملکت شایم بزرگی کنید و نگیرید نه اینکه از حجة
خیانت باشد و نیز از این کاغذ چنین معلوم میشود که
این حواله بدون اطلاع وزیر مسئول بوده اگر
اینطور است پس این زحمات کمیسیون ماله و مجلس
چیز است باید دانست يك وزیر را که مجلس عزل او را
میخواهد بواسطه اینست که با مملکت مجلس موافق
نیست و اگر بعهده معلوم شود آن وزیر خیانت کرده
بمجازات میرسد پس حالا باید فهمید اگر وزیر اینکار
را کرده از وزیر مؤاخذه شود و بمجازات برسد.

رئیس - بلی هر کس حق دارد که هر چه را در
صلاح مملکت میداند اظهار نماید.

آقای سید حسن قلی زاده - هیچ شایسته نمیدانم
که باینقدر اقتضاح و باین حال مملکت يك شاهزاده
بزرگی چنین عجز ولایه بمجلس نماید که حقوق مرا
کسر نکنید باید بدانند که کس حقوق نه از برای
صدور خیانت است بلکه بواسطه آقائی صاحب مواجب
است که هر کس بزرگتر است میگویند در این حال
مملکت شایم بزرگی کنید و نگیرید نه اینکه از حجة
خیانت باشد و نیز از این کاغذ چنین معلوم میشود که
این حواله بدون اطلاع وزیر مسئول بوده اگر
اینطور است پس این زحمات کمیسیون ماله و مجلس
چیز است باید دانست يك وزیر را که مجلس عزل او را
میخواهد بواسطه اینست که با مملکت مجلس موافق
نیست و اگر بعهده معلوم شود آن وزیر خیانت کرده
بمجازات میرسد پس حالا باید فهمید اگر وزیر اینکار
را کرده از وزیر مؤاخذه شود و بمجازات برسد.

رئیس - بلی هر کس حق دارد که هر چه را در
صلاح مملکت میداند اظهار نماید.

ادب التجار - آن وزیری که آقای حنی زاده گفتند بیجرات خود رسید این تلگراف از اعلیحضرت نبود از آنجا که بود این حقوق هم تماماً حقوق خود حضرت والا نبود؛ بابت مواجب فوج سرباز و سواری است که ابواب جمع حضرت والا است انجمن آنها گفت که باید بدهیم سرباز داده میشود یا خیر کافدی از طرف عین السلطنة رسیده بود قرائت شد قریب بیستمون نظر باینکه شاگردان مدرسه فلاحت زحمت کشیده و چند نفر فلا فارغ التحصیل هستند زحمات آنها بی نتیجه می ماند خوب است محض رفاهیت و ترویج فلاحت سمدرسه فلاحتی در سه نقطه از املاک خاصه تأسیس شود که اطفال رعایا را تربیت و مانوس بعلوم جدید نماید.

سیدالاحکما - رجوع بوزارت فلاحت شود. **صدیق حضرت** - رجوع بوزارت علوم شود. **وکیل التجار** - هر کسی بخواهد مدرسه تأسیس نماید میتواند حاجت بصوب مجلس نیست آنچه معلوم میشود اینست که مخارج اینکار را خواسته اند از جیب ملی باشد در این صورت باید فهمید که از کسست یا خیر؟ **رئیس** بیوقت مایل نباشید که کسی کاری را مجاناً بکند کار مجانی گران تر تمام میشود. **آقای میرزا ابوالحسن خان** - این کار بسیار است ولی اینگونه لواحق باید بماند وزارت علوم رجوع شود از ایشان خواسته شود مجلس هم باید با خیالات ایشان همراهی کند نه اینکه بدو مجلس اظهار شود.

احسن الدوله - ده سال است که این مدرسه فلاحت دایر شده و از قرار معلوم علمی است بی عملی و اینها که ده سال مهمل شده اند یک کار آه ننیوانند در دست بگیرند این مدارس معنی باید علمی باشد نه علمی.

آقای میرزا محمود - عقیده بنده بیا آقا میرزا ابوالحسن خان یکی است اینگونه لواحق باید بوزارت علوم اظهار شود.

آقای میرزا ابوالحسن - دو فقره سؤال است که مجلس میخواهد از وزیر امور خارجه بنماید یکی اینکه جواب امر سه سفارت دولت فقیه انگلیس را در باب مشاهده چه نوشته اند و دیگری اینکه از باب حکمیت ایباری که از نتایج کنفرانس لاهه است چه اطلاع دارند.

وزیر امور خارجه - جوابی که در باب امر سه سفارت دولت فقیه انگلیس داده شده است از این فرار است سواد امر سه متحد المذمونی است که بتاريخ ۲۵ شهر رمضان المبارک ۱۳۲۵ از وزارت امور خارجه بجنابان وزیر مختار دولت روس و شازر دافر دولت انگلیس نوشته شده. در امر سه معتره آنجناب جلالاماب مورخه ۱۵ شهر شعبان المعظم ۱۳۲۵ مطابق ۲۴ سپتامبر ۱۹۰۷ که متضمن سواد یک قسمت قرارداد منعقد فیما بین دولتین قوی شوکتین روس و انگلیس راجع ایران و دارای یک مقدمه و پنج فصل بود و اصل آنرا توفیر کردید اینک در جواب زحمت افزا میشود که چنانکه خاطر نصف مظاهر آنجناب تصدیق خواهد کرد قرار داد مزبور فیما بین دولتین قوی شوکتین روس و انگلیس منعقد شده و بنا بر این مفاد آنها راجع بدولتین مرفوقین که قرارداد مزبور را امضا

کرده اند خواهد بود و دوله علیه ایران نظر باینست که که بفضل خداوند متعال بعودی خود داراست کلیه حقوق و اختیاراتی را که از استقلال نام بدولت علیه حاصل است از اثر نفوذ رسم قرار داده بیکه مابین دوپا چنه دولت خارجه در باب ایران منعقد شده با شود اصولاً و حلقه صورت و محفوظ میداند و در روابط خود با دول متعابه و تشبیه مبانی و داد و یکجبهتی موافق اصول عهد و مقدمه و فاعده دهرای بازرای تجارت بین الملل سعی بلیغ خواهد داشت در باب و حوه استقرائش هم بدین معنی است که دولت علیه فصول قرار داد هائی را که در این باب منعقد شده است بلا تغلف رعایت خواهد نمود برای اظهار و اعلام اصولیکه در این مراسم مقید و مطرح است سوادی از آن برای نمایندگان دول متعابه مقیمین دربار دولت علیه ارسال شد در این موقع احترامات فایده را نسبت بانجناب جلالاماب تجدید می نماید در باب کنفرانس لاهه تفصیل اجمالی آن این است که دولت امریک تکلیف کرد بحکفرانس لاهه که یک معاهده عالی تأسیس شود و در آن لایحه که مجلس داده بود این طور نوشته بود که هفده نفر از میان نمایندگان ۴۸ دولت انتخاب شود باین ترتیب که هشت نفر از این هفده نفر ۱۲ سال بست نمایندگی باشند و نه نفر دوسال ولی این تقسیم را از روی صحت نکردند باین معنی که کله هشت نفر از طرف هشت دولت معظم انتخاب شود و سایرین را دول دیگر انتخاب کنند دولت ایران را در آنجا در مقابل دولت سرستان و غیره قرار دادند و در نتیجه دول دوسال داشت ممتاز السلطنة مأمور دولت ایران (دول) حقوقین - الملل باین تقسیم ایراد کرد هیچ طور هم بیه چرا که تمام دول در حقوق بین المللی معادلی هستند و هیچ فرقی ندارند و حق دادند و حق گرفتند و از میان هفده نفر انتخاب کنند تا اینکه هشت نفر در مقابل هشت دولت معظم انتخاب شود این بود که سایر دول هم پروتست کردند و این مسئله پیشرفت نکرد و در باب حکمیت اجباری دولت ایران و نتایج آن مجلس اینست که هر گاه گفتگویی فی ملین دو دولت پیدا شود بدو مجبورند معاً که کنند تا اینکه قبل از معاهده باهم جنک کنند و این ترتیب از برای بروز و ظهور صلح و اصلاح عمومی خیلی مفید است.

اسدالله میرزا - گویا واقعیت هنوز پیدا نکرده است صرف مذاکرات است.

لسان الحکماء - گویا مقبولیت پیدا کرده. **اسدالله میرزا** - از فراری که بنده در تلگراف دیدم ممتاز السلطنة نایب رئیس شده اند صحت دارد یا خیر؟

وزیر امور خارجه - بلی ایشان نایب رئیس افتخاری شده اند و خیلی در این مأموریت زحمت کشیده اند. **حاج امام جمعه** - یک معاهده در این مملکت داشتیم که از یک جا کسی متلاصدهزار تومان می گرفتند و یک ولایتی را با می فروختند گویا یکسال است انشاء الله این کار موقوف شده است نه دانم این مسئله بکوش اجزای خارجه رسیده است با متلاکار پر داری چند همه ساله فروخته می شود به یک مبلغی و مبالغی زیاد از حجاج می گیرد و تعدی زیاد میشود.

وزیر امور خارجه - اقدامات لازمه شده و اقدام کامل اینست که از اینجا آدم برود کافدی از طرف نصر السلطنة رسیده بود قرائت شد مشتم بر اینکه هازم استرآباد همتم دفع تعدیات ترکمان

ها را خواهد کرد چیزی که صحت پیشرفت سکار بو کرول است بیعضی اقدامات که از طرف مجلس بشود از جمله حالا میان ترکمان اختلاف مذهبی باعث اختلاف شده است کسی که میتواند رفع ترکمان را بکنند سوار بجنوردی است آنهم بواسطه جس سالار مضموم مشکل است حرکت داده شود عقیده بنده این است که سالار مضموم را مجلس مرخص نماید تا با من بیاید هم اسرا مسترد شود و هم رفع ترکمان ها بشود و مجلس و ملت از تقصیر او بگذرد.

آقای میرزا محمود - فی العقیقه باید خیلی از سیه دارم منون شد که انتظام مملکت را بوجود سالار مضموم بقده است خوبست بجهت رحیم خان هم یک مأموریتی پیدا کند.

اسدالله میرزا - مسئله استرآباد طوری اهدیت داشت که بگمان بنده این طور می نمود که و کلاً هیچ استراحت نخواستند نمود تا رفع این حالت را بکنند حالا بهر کس این مأموریت داده شود باید لوازمی که خواسته باشد داده شود که رفع این حالت بشود.

حسینی خان - کار این است که پیشنهاد کشیده پنج ماه از دست یک نفر فرود می آید تا اینکه او را عزل میکنند بعد او را وزیر میکنند و شش ماه از دست یکی دیگر داد میکنند تا از تیر بگردن او میکنند بعد بخواهش یکی دیگر می خواهند مرخص کنند بنده کاری ندارم که بدمد کسی در مأموریت خود خدمت خواهد سکرد یا نه چون قدر میگویم حالا که مجازات در میان نیست کاری نکنید لافلاز ترویج قیام هم بشود.

وکیل التجار - ما باید بعهده فقهونی که حاضر داریم مهیا نمائیم که هر وقت که شد حاضر باشند نه اینکه منتظر باشیم کسی محتاج شدیم آنوقت فلان آقا را بفرستیم و بعد از رحمت دو هزار تحصیل بنمایند.

سیدالاحکماء - عقیده بنده این است که این ترتیب که سیه دار نوشته بد نیست همان مجازات صلب ششونات و گرفتن مبلغی پول که فرمانفرما در زمان وزارت عدلیه معین کرد حالا هم مناقات ندارد که همان طور بشود و اینست مملکت را هم بهر نحو ممکن است بدهند.

آقای سید مهدی - اگر سیه دار بدون مقدمه میگفت سالار مضموم را بدهد من بیرم بهتر بود تا اینکه این مقدمات را بچیند اینک نوشته اند در میان ترکمانان نزاع مذهبی است این خیلی کم است ثانیاً معلوم نیست سوار بجنورد بتواند در آنجا کاری بکند.

آقای میرزا ظاهر - آنچه معلوم است این است که تمام این تعریکات از طرف خود سالار مضموم و اکرم الملک و منافخ الملک است که اینکارها را بکنند تا او را مستغلب نمایند.

آقای سید حسن قی زاده - اگر فقط مسئله استرآباد است بدون مهم است مطرح شود ضرر ندارد و الا خوب است مجلس اندکی تأمل کند و بخاطر بیابردن آلمانیان و کلاً آن حکم آخری که مجلس کرد تا آخر رمضان اگر استرداد اسرا نشد آنچه بایست در پاره سالار مضموم مجازات بشود بعمل آید دیگر اینکه مجلس بایست باین جزئیات بپردازد باید کرا را بنده این مرض را کرده ام

و تمام هم صدیق سکرده اند که مجلس باید بکار
 مالی که وضع قوانین باشد برآورد و در گاه یک مجلسی
 هم مهم شد باید از وزیر مسئول آنگار را خواست
 و با او گفتگو کرد از اینکه ما مردوز به نشینم و
 خودمان گفتگو کنیم کار بهیچ جا منتهی نمی شود
 اگر اندکی ما رعایت وظایف مجلس را سکرده
 بودیم حالا تمام قوانین مرتب شده بود درخصوص
 اینکه سیهدهار هم عقیده بنده این است که پیش از
 این در باب سالاردهمفتم مجلس وقت خود درها قضیب
 ننگند و از برای اینکار های جزئی هم مجلس باید
 یک اداره عالی تشکیل بدهد و خودش جواب این
 مراسلات را بدهد تا وقت مجلس را تضییع نکند .

رئیس آن اداره که میگویند بجه ترتیب
 مقصود شماست ؟

آقا سید حسن ققی زاده - درجهای دیگر
 رئیس و دونفر منشی از صبح تا شام نشسته
 امور مجلس را اداره میکنند یکی هم یک کمسیون
 لایحه چنانچه در سیهدهار قبل گفته شد که تمام
 قوانین که می آید ملاحظه کرده اگر
 نوری در آن است بمجلس فرستاده شود بفرستند
 والا که باینجهن مراتب فرستاده شود جواب
 بدهند .

رئیس - تمام اینها صحیح است و می دانید که
 بجه اداره من گرفتارم و نمی توانم بر سرحد اینکه
 تمام این کارها را در مجلس می آورم من اینست
 که کسی خیالی نکند خودتان اطلاع دارید که
 درجری از مواضع می گویند که بی اطلاع ما کار
 درجه هده البته لازم است هفتی مین شود که به
 این فکر که در کمالاً رسیدگی کرده اگر بمجلس
 آمدنی است یا از روزه در باب سالاران کاری که در سه
 روز بعد خواهد شد امروز بقدر در باب اسرا هم
 میگویند استراده آن است که نیست مگر بقوه قاهره

آقای میرزا محمود - آن روز که انبک
 بمجلس آمد گفت که بشود نظام را خواستم و گفت
 پول حاضر شود من می روم تمام را می آورم .

آقای شیخ حسین - بتئیده بنده همانطور
 که سابق فراد گذاشته اسرا استرداد شود حالاً ضرر
 ندارد نصیر السلطنه از او ضمانت می کند باو بدهند
 و اسرا را از او بخواهند .

حاج محمد التبحار - عقیده بنده با آقا
 شیخ حسین یکی است در حقیقت حکمی که عدلیه کرده
 است مجری می شود و آن گرفتن پول و سلب کردن
 شئون است میشود تمام اینها بشود و از هم مرخص
 شود سیهدهار سیرده شود یک اهمیتی دارد و اگر
 هم کاری صورت نداد میبکند اسرا استراده نصیر السلطنه
 خواست .

آقای شیخ حسین - اگر مگر هم عرض کنم
 حرلی نیست عرض بنده اینست که امروز روز این
 حرفها نیست بهتر تئیبی که پیشرفت کار حاصل شود
 باید قبول کرد .

مجلس غنم شد
مذاکرات روز سه شنبه
۲۸ رمضان المبارک
دارالشورای ملی
 خلاصه مذاکرات روز یکشنبه ۲۶ را آقای میرزا
 محمد تبحار نقل کردند .

آقای میرزا ابوالحسن خان - مقدم عرضی
 دارم مملکت را منشوش و مخصوصاً فارس را از هم
 بدتر می بینم لازم میدانم حضور و کلامه مقام عرض نمایم
 و مقصود خود را روی کاغذ آوردم تا بسبب آن حال
 مصیبتی که دارم بتوانم مقاصد خود را کاملاً ادا
 نمایم خاطر معترم شما و کلامه را متوجه مسازم
 بجوابی که از طرف دولت علیه سفارت دولت انگلیس
 درخصوص قرار داد فیما بین انگلیس و روس راجع
 بایران نوشته شده و وزیر امور خارجه بربروز
 حضوراً اعلام فرمودند من میگویم این استقلال خداداد
 را که مرفوع فرموده بودند ایران بقودی خود دارا
 است در صورتی معنی حقیقی پیدا خواهد کرد و باید را
 خواهد ماند که ما ایرانیان این نفاق و اقرض را یکسو
 نهیم جنگ خانگی را کنار گذاریم و با جان و دل از
 روی قلب بایکدیگر متحد شویم تا از برکت این اتفاق
 و اتحاد تحصیل قدرت و قوتی نموده بتوانیم با اشرار
 معاهده شویم مگر این آتش که شعله آن تمام
 مملکت ما را فرا گرفته نمی بینید مگر استغافه
 و استعانه ایران را نمی شنوید در کجا است سکه
 این آتش شعله در نیست در فارس نیست در کرمان
 نیست در آذربایجان نیست در استرآباد و خراسان نیست
 در مازندران و گیلان نیست همه جا خشک و تر را
 باهم میسوزانند و از کجا است که استغافه ایران که
 میفرماید ای اولاد من مرا کمک نمائید و بفریاد
 من برسید شنیده میشوند نمیدانم چرا نمی بینید و
 چرا نمی شنوید چرا در راه چاره اطفاء آن آتش
 نمیگوشید و ایران را که همه چیز مالست احیاناً میکند
 عزت ما ایران است شرافت ما ایران است شما را
 بقصدای ایران نمی بینیم بیاید هر کیلی از هر کجا
 که هست بفرساید و در تئیبی که میتوانید و میدانید
 اهل مملکت خود را از استعاره وطن خود بیجا گمانید
 و طراح این درد میدوران را که امروز فقط با نجات
 مسکون است حاصل شود بنمائید والا با این طول زمان
 اغتشاش و انقلاب روزگار ایران و ایرانی از این
 سیاه تر خواهد شد و فاقه سوم این مملکت را باید
 بخوانید و استغافلی که میشنوم بعضی با علی حضرت
 مایونی که جان ما ایرانیها بقصدای نعت و تاج مقدس
 او باد وعده داده و حضوراً متعهد شده اند همان
 استغالیست که برای کوریا انگلیس و ژاپون در
 معاهده نامه خود قرار داده اند چه شه امپراطور
 سابق کره ؟ کجا رفت استقلال آن دولت امپراطوری
 تمام ترس من از اینست که ملتت تحریک و تفتین
 نباشیم و لغراض و اغراض را کنار نگذاریم و یک وقت ببینیم
 که تمام درهای چاره بکلی بروی ما بسته شده است
 مفعول مجبور با چشم باز دوست کشاده تسلیم کردیم
 از این میترسم ایران را از ان فرود شیم نه گران بخدا
 قسم که کمترین بهای ایران جانهای پاک ایرانیان
 است که معنی حب الوطن را دانسته قیده وطن عزیز
 را شناخته و معنی شرف و افتخار را در نهادم فهمیده
 باشم شما تمام چیزها را کنار گذاشته و مشغول
 هستیم که بی بینم فلان شخص در بالای منبر چه گفت
 من و کبلی شیرازم از طرف موکلین خودم داد و فریاد
 میکنم و یکی دیگر از طرف اشخاصیکه از او کبلی
 کردند فریاد میکنند شما را بخدا قسم بیاید اتفاق
 کنید و نفاق را کنار بگذارید و نگذارید ایران از
 دست برود .

اسدالله میرزا - منتم فرمایشات آقای آقا
 میرزا ابوالحسن خان را چون مثل عرض میکنم

مملکت لهستان را اکثر لابد شنیده و در تواضع
 شرح آنرا خوانده اید بجهه همین اختلاف و نفاق
 داخه و اینجهای زیاد که برضد یکدیگر سکار
 میکردند در میان سه دولت عظیم روسی روس و
 یسکی آلمان و یسکی اطریش تقسیم شد و اسم آن
 مملکت بآن عظمت از میان رفت همین طور هندوستان
 مملکت بآن بزرگی بواسطه اختلاف حکمرانان آن
 نفوذ خارجی استقلال آنها را برهم زد و همچنین
 مملکت مصر که مستقل بود بواسطه اختلاف محمد
 علی پاشا با سلطان عثمانی آمدند او را تجدید کردند
 و قشون بجهه عمل نظام مالیات گذاشته تا کون
 متصرفند و همچنین مملکت های دیگر از مملکت
 اسلامی و غیره حال حالیه مرا کس را ملاحظه فرمائید
 که در برابر ما با هم ضدیت نموده و دو سه نفر هم
 اروپائی کشته شده دول خارجه دست آویز پیدا
 نموده با ساینبول و فرانسه آمده گردند آنچه کردند
 حالات خودمان را باید اندکی دقت فرمائید اغتشاش
 اطراف را بنگرید فتنه استرآباد را ملاحظه میفرمائید
 امروز از قراریکه شنیدم صد نفر اسیر بردند فکر
 و معالجه اینکارها را بنمائید .

آقای سید حسن ققی زاده - البته معلوم است
 که مجلس در پیشرفت امور مملکتی نصف دولت
 است زیرا که مجلس وضع قوانین میکند و دولت
 مجری میباشد با این استقلال باید ما خودمان خاک
 خودمان را حفظ کنیم و امنیت بدیهیم و البته هم خواهیم
 داد همچنین وزرای ما متغلف نخواهند کرد ولی بواسطه
 بعضی اختلافات فی الجمله متورق شده و عما غریب
 امنیت درهه جا حاصل خواهد شد اما این سکه
 و کلا بکار خود نمیرسد علت این است که نصیر
 در جزئیات میکنند نه اینکه و کلا هم خود دخالت
 کنند بلکه این مردم آنها را امیدارند مثل همین
 وقایع این دو روزه اگر بواسطه همین حرکات
 یک فتنه و اغتشاش در طهران که پایتخت است بروز
 کرده بود خیلی اهمیتش بیشتر از استرآباد و جاهای
 دیگر بود ولی بعمده الله همت آقایان حجج اسلام
 رو کلا و وزرا اطفاء نایره شد یک مطلبی است که
 چند دفعه گفته ام بازم میگویم سابق اگر در ایران
 دودسته میشد از حدی و نعمتی اصلاح میکردند
 همین دعوای که در فقار بین مسلمانها و زارمانه شد
 دولت روس بیک چشم دیده اصلاح کرد حالا باینکه
 اهل این مملکت از شاه و حجج اسلام و وزرا و سایر
 خلائق حتی حضرت حجة الاسلام آقای آخوند ملا
 محمد کاظم و آقایان دیگر که امروز مرجع تقلید
 هستند همه مشروطه هستند و غیر مشروطه ندادیم
 ولی یک عده کمی هر چند مدتی بروز و ظهور کرده
 اسباب فتنه فراهم می آورند هر وقت اشرفی از یک
 طرف بیرون آمد آنها هم بیرون می آیند چیزی
 که هست این است که در همه ممالک یک قانونی
 هست که اگر کسی برخلاف آن رفتار کرد از او
 جلب بددایه میکنند مثلاً در فرانسه هر کسی برضد
 جمهوری حرف بزند یا در انگلیس هر کسی برضد
 مشروطیت حرف بزند یا در روسیه هر کسی برضد
 امپراطور حرف بزند او مقصر است همین طور که
 در اینجا هم تا یکسال قبل همینطور بود هر کسی از
 مشروطیت حرف میزد مقصر بود حالاً هم باید هر کس
 برضد مشروطیت حرفی زد از او جلب نمود و بددایه
 مجازات داد بوجوب قانونی که مقلدین شیعه و تمام
 ملت ایران قبول کرده اند پس این مفسدین که